

ลีลาวารี

THE STYLE OF A RIVER

นางสาวจรรวณ ยิ้มปราโมทย์
และ
นางสาวเอกนันท์ พันธุรักษ์

ศิลปนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

พ.ศ. 2543

หอสมุดกลาง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Barcode.....

เลขเรียกหนังสือ..... 2543 - 4

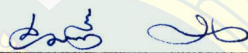
หนังสืออ้างอิง ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อนุมัติให้นับศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศิลปบัณฑิต


คณะบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์
(นายศุภชัย จันทรสุวรรณ)

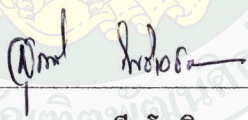
คณะกรรมการสอบศิลปนิพนธ์


ประธานกรรมการ
(นายศุภชัย จันทรสุวรรณ)


กรรมการ
(นายสมรัตน์ ทองแท้)


กรรมการ
(นายไพโรจน์ ทองคำสุก)

ผู้ควบคุมศิลปนิพนธ์


กรรมการ
(นางสุภาวดี โพธิเวชกุล)

หัวข้อศิลปนิพนธ์	ลีลาวารี
ชื่อผู้เรียน	นางสาวจารุวรรณ ยิ้มปราโมทย์ นางสาวเอกนันท์ พันธุรักษ์
สาขาวิชา	นาฏศิลป์ไทย
ภาควิชา/คณะ	นาฏศิลป์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

ลีลาวารี เป็นชุดการแสดงนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์ ซึ่งเลียนแบบมาจากธรรมชาติของน้ำ ตามคุณลักษณะสภาพแวดล้อม และสภาพธรรมชาติ ได้แก่ กระแสน้ำวน การเคลื่อนที่เป็นสาย ม้วนตัวเป็นเกลียวคลื่น บางครั้งก็รวมตัวกันอย่างสงบนิ่งซึ่งการศึกษาจากธรรมชาติจะทำให้มองเห็นปรัชญาชีวิตของมนุษย์ว่ามีสถานะหลายหลายอารมณ์ เช่น รัก โกรธ สงบนิ่ง เป็นต้น

จากแนวคิดเรื่องธรรมชาติของน้ำและสภาพจิตใจของมนุษย์ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะด้านนาฏศิลป์ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของมนุษย์ สถานะความเป็นไปของสายน้ำ มาแฝงปรัชญาไว้ในลักษณะท่าร่ายรำต่าง ๆ อันแสดงถึงการผสมผสานระหว่างธรรมชาติ ปรัชญา และนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นการช่วยสร้างชุดการแสดงขึ้นมาใหม่ สำหรับเผยแพร่ในกาลต่อไป และช่วยให้คนดูได้ดูนาฏศิลป์ที่มีคุณค่าด้านเนื้อหาคติชีวิตยิ่งกว่าดูความสวยงามของลีลาท่ารำเพียงอย่างเดียว

กิตติกรรมประกาศ

ศิลปนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของท่านคณะบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ อาจารย์ศุภชัย จันทร์สุวรรณ หัวหน้าภาคนาฏศิลป์ไทยคณะศิลปนาฏดุริยางค์ อาจารย์สุภาวดี โพธิเวชกุล ผู้ควบคุมศิลปนิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการจัดทำโดยตลอด

อาจารย์อ่องอาจ อยู่โพธิ์	ผู้อำนวยการโรงละครแห่งชาติ
อาจารย์ศิริพงษ์ ฉิมพาลี	นาฏศิลป์ 6
อาจารย์ทีระ ภูมณี	ดุริยางคศิลป์ 6
อาจารย์นันทา น้อยนิคย์	อาจารย์ 2 ระดับ 7
อาจารย์มณฑล คาระกพงษ์	อาจารย์ 1 ระดับ 4
อาจารย์พหลยุทธ กนิษฐบุตร	อาจารย์ 1 ระดับ 4
อาจารย์ไพระมล ชมธวัช	นักแสดงอิสระ

รวมถึงคณาจารย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ได้กรุณาให้คำอธิบายและคำแนะนำอันเป็นสารประโยชน์ต่อการเรียบเรียงศิลปนิพนธ์นี้เป็นอย่างยิ่ง ผู้จัดทำจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

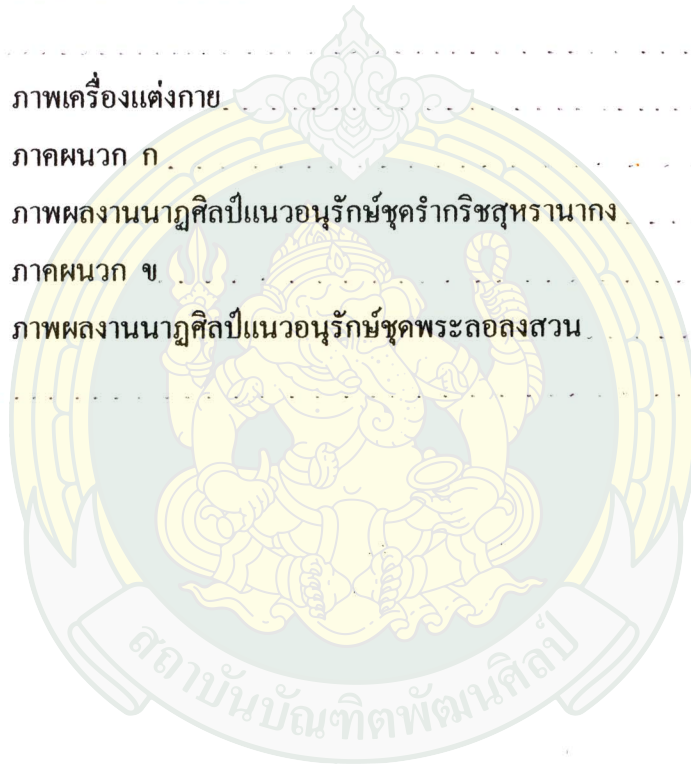
ท้ายที่สุดนี้ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้จัดทำทั้ง 2 ที่ให้ความอุปการะ และเป็นกำลังใจแก่ผู้จัดทำเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

นางสาวจาวรรณ ยัมปราโมทย์
นางสาวเอกนันท์ พันธุรัักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
ขอบเขตการวิจัย	2
- จำนวนผู้แสดง	2
- ความยาวของผลงาน	2
- รูปแบบและลำดับการศึกษา	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
1. การหาข้อมูล	4
2. แหล่งค้นคว้า	4
3. การสัมภาษณ์	4
4. การประดิษฐ์ทำและการแสดงออก	4
5. การจัดทำเพลงประกอบการแสดง	10
6. แผนการปฏิบัติงาน	11
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	16
การตั้งแนวความคิด	16
ศึกษาและค้นคว้าข้อมูล	16
วิธีการนำเสนอ	17

	หน้า
องค์ประกอบในการแสดง	18
1. คนตรีประกอบการแสดง	19
2. เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง	19
3. การจัดแสงสีในการแสดง	26
บทที่ 4 บทวิเคราะห์	27
วิเคราะห์ท่ารำ	27
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	55
ภาพเครื่องแต่งกาย	56
ภาคผนวก ก	57
ภาพผลงานนาฏศิลป์แนวอนุรักษ์ชุดรำกริชสุหรานาง	58
ภาคผนวก ข	59
ภาพผลงานนาฏศิลป์แนวอนุรักษ์ชุดพระลอยสวน	60
ประวัติผู้เขียน	61 - 62



สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 : ตารางบันทึกการปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 26 มกราคม 2544 – 5 กุมภาพันธ์ 2544	12
ตาราง 2 : ตารางแจกแจงงบประมาณตั้งแต่วันที่ 17 มกราคม 2544 – 5 กุมภาพันธ์ 2544	12
ตาราง 3 : แผนภาพแสดงการแปรแถวและทิศทางการเคลื่อนที่	50



สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1	ภาพการแสดงบนเวที	6
2	ภาพการแสดงบนเวที	7
3	ภาพการแสดงบนเวที	8
4	ภาพการแสดงบนเวที	9
5	ภาพร่างเครื่องแต่งกาย	20
6	ภาพเครื่องแต่งกาย (ด้านหน้า)	21
7	ภาพเครื่องแต่งกาย (ด้านหลัง)	22
8	ภาพเครื่องประดับ (ด้านหน้า)	24
9	ภาพเครื่องประดับ (ด้านหลัง)	25
10	ภาพแสดงการรวมตัวของน้ำ	28
11	ภาพแสดงการม้วนกลบของคลื่น	29
12	ภาพแสดงการกระทบเกิดการกระจายตัว	30
13	ภาพแสดงวังน้ำวน	31
14	ภาพแสดงลีลาของน้ำที่สงบ	32
15	ภาพแสดงวงของน้ำที่กระจายรัศมี	33
16	ภาพแสดงระลอกน้ำ	34
17	ภาพแสดงระลอกน้ำ	35
18	ภาพแสดงการรวมตัวเป็นหนึ่งเดียว	36
19	ภาพแสดงทิศทางการไหลของน้ำ	37
20	ภาพแสดงความเป็นเอกภาพ	38
21	ภาพแสดงการม้วนตัวของคลื่น	39
22	ภาพแสดงลักษณะการไหลของน้ำ	40
23	ภาพแสดงความเป็นหนึ่งเดียว	41
24	ภาพแสดงการม้วนตัวของเกลียวคลื่น	42
25	ภาพแสดงถึงระลอกน้ำ	43
26	ภาพแสดงออกถึงเกลียวคลื่น	44
27	ภาพแสดงถึงวังน้ำวน	45
28	ภาพแสดงการแทรกซึม	46

29	ภาพแสดงการแทรกซึม	47
30	ภาพแสดงการไหลซึม	48
31	ภาพแสดงการไหลซึม	49



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

น้ำ คือมวลสารแห่งอารยชาติที่ก่อให้เกิดสิ่งมีชีวิตขึ้นในโลกนี้ น้ำมีความสำคัญและคุณประโยชน์ต่อสรรพสิ่งที่มีชีวิตทุกอย่างและยังเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างหนึ่งของโลกเพื่อให้สรรพสิ่งที่มาชีวิตดำรงอยู่ได้ด้วยน้ำ ทุกชีวิตบนโลกต้องพึ่งพาน้ำ สองในสามของร่างกายมนุษย์และปริมาณเก้าในสิบของเลือดมนุษย์นั้นประกอบด้วยน้ำ ต้นไม้และพืชล้วนต้องการน้ำเพื่อความเจริญเติบโต น้ำมีสถานะทางกายภาพ 3 ประการ คือ เป็นไอ เป็นของเหลว และเป็นของแข็งได้

จากคุณลักษณะของน้ำดังกล่าว น้ำยังจะต้องมีปัจจัยสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติเป็นตัวสร้างหรือตัวกระทำให้น้ำมีลักษณะรูปร่างเปลี่ยนแปลงไปตามสถานะ เช่น ลักษณะของหุบเขา ป่าทึบ แร่ถล่ม อากาศหนาวเย็น ล้วนทำให้น้ำเป็นไปตามสิ่งเหล่านี้ ก่อให้เกิดภาวะสงบนิ่ง เชื้อยกราด ม้วนตัว กระทบฝั่ง กลายเป็นน้ำแข็ง กลายเป็นหยดน้ำ ฯลฯ

จากธรรมชาติของน้ำก่อให้เกิดปรัชญาและแนวคิดแฝงไว้ในสถานะต่าง ๆ เช่น บทกลอนที่ว่า “โอ้อวอนิจจาความรัก เพิ่มประจักษ์ดั่งสายน้ำไหล” กวีและนักปราชญ์โบราณได้แลเห็นคติชีวิตแฝงไว้ในกายนี้มาแต่บรรพกาลแล้ว และมักจะนำมากล่าวอ้างอิงอยู่เสมอ เช่น ลัทธิเต๋า หรือ พุทธศาสนา มักจะเปรียบเทียบธรรมชาติกับอารมณ์ของมนุษย์ มีรัก โกรธ คีใจ เสียใจ สงบ เยือกเย็นล้วนแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทั้งสิ้น

จากแนวคิดเรื่องธรรมชาติของน้ำและปรัชญามาแต่ครั้งบรรพกาล จึงก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นำความคิดนี้มาประดิษฐ์ เป็นลีลาการร่ายรำตามแบบนาฏศิลป์ไทย โดยจัดเป็นการแสดงชุดระบำหญิงล้วน ทำรำต่าง ๆ และการแปรแถวล้วนแฝงไว้ด้วยปรัชญาของมนุษย์ตามสถานะธรรมชาติของน้ำซึ่งจะถ่ายทอดออกมาเป็นลีลานาฏศิลป์ แนวคิดสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดชุดการแสดงใหม่ ๆ และช่วยให้คนดูได้รับแง่คิดคติชีวิตในการชมนอกเหนือจากความสุขของการร่ายรำเพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเห็นความสำคัญของน้ำในวิถีชีวิตประจำวันของมนุษย์
2. เพื่อให้เห็นสถานะของน้ำที่เป็นไปตามสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่รองรับเปรียบเทียบกับสถานะของจิตใจและอารมณ์ของมนุษย์

3. เพื่อนำแนวคิดจากสภาวะของน้ำมาประดิษฐ์เป็นชุดนาฏศิลป์ไทย โดยแทรกปรัชญาจากธรรมชาติ ผ่านกระบวนการทางนาฏศิลป์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในชุดการแสดงลีลาวารีนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของน้ำในรูปแบบของนาฏศิลป์ โดยแฝงแนวคิดในการแสดงนี้เปรียบน้ำเสมือนจิตใจของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์สภาพสิ่งแวดล้อม
2. การแสดงแบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ
 - ช่วงที่ 1 เป็นรูปแบบของสายน้ำหลาย ๆ สาย ไหลมาบรรจบกันเป็นสายเดียว
 - ช่วงที่ 2 เป็นรูปแบบของสายน้ำที่กระทบกันหรือไหลเป็นวงวน
 - ช่วงที่ 3 เป็นรูปแบบของสายน้ำที่ไหลไปตามทางโดยไหลไปทางเดียวกัน
 - ช่วงที่ 4 เป็นรูปแบบของสายน้ำที่เกิดแรงปะทะทำให้เกิดเป็นระลอกและคลื่น

จำนวนผู้แสดง

ใช้นักแสดงหญิงล้วน จำนวน 6 คน

ความยาวของผลงาน

ใช้เวลาในการแสดง 9 นาที



รูปแบบและการลำดับการศึกษา

- ช่วงที่ 1 สายน้ำ การไหลเวียนมาบรรจบจากหลากหลายที่
- ช่วงที่ 2 การถ่ายเทม้วนตัวสลับหน้าหลัง
- ช่วงที่ 3 การกระทบกับแรงกระแทกด้วยตัวเอง และคลื่นกระทบฝั่ง
- ช่วงที่ 4 ผิวน้ำสงบนิ่ง เมื่อมีสายลมพัดผ่านผิวน้ำกระเพื่อมเป็นระลอกเล็ก ๆ
- ช่วงที่ 5 รัศมีการกระจายตัวของน้ำ เมื่อมีวัตถุตกลงน้ำ
- ช่วงที่ 6 ความเป็นหนึ่งเดียวของสายน้ำที่ไหลคลเคลี้ยวไปมา
- ช่วงที่ 7 การม้วนตัวเป็นเกลียวคลื่นในลักษณะต่าง ๆ
- ช่วงที่ 8 วังน้ำวนของสายน้ำที่เชี่ยวกราด
- ช่วงที่ 9 การไหลซึมของน้ำแม่ในที่ ๆ อากาศไม่สามารถผ่านเข้าไปได้ ซึ่งเป็นไปอย่างช้า ๆ



วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. การหาข้อมูล

- ศึกษาข้อมูลเรื่องนำจากหนังสือแบบเรียนวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นปริญญาปีที่ 2
- หนังสือสารคดีการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ธรรมชาติ
- หนังสือแม่น้ำและมหาสมุทร
- วรรณกรรมเยาวชน

2. แหล่งค้นคว้า

- ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์
- หอสมุดแห่งชาติ
- ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร

3. การสัมภาษณ์ คณาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์
 1. อาจารย์นันทา น้อยนิคย์
 2. อาจารย์พหลยุทธ กนิษฐบุตร
- อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ร่วมสมัย
 1. อาจารย์พีรพล ชมรัช
- ข้าราชการ สป.นศ.
 1. อาจารย์ศิริพงษ์ ฉิมพาลี

4. การประดิษฐ์ทำรำและการแสดงออก

การประดิษฐ์ทำรำ ชุดลีลาวารี สื่อออกมาให้ตรงกับแนวคิดและจังหวะของเพลงดนตรี โดยใช้ทำรำไทยมาตรฐานมาจัดวางให้เหมาะสมกับความหมาย โดยคัดสรรทำรำในเพลงแม่บทมาใช้ประกอบกับท่าที่ปฏิบัติตามมาตรฐานทำให้เกิดความพร้อมเพรียง มีการใช้จังหวะเข้าในการยืดหยุ่นเข้า เข้ามาสื่อความอ่อนนุ่มเนิบ ๆ ในบางลีลาการใช้การสะกดกล่อ้นตัวก็เปรียบกับการปะทะจากแรงกระทบที่แตกต่างไปจากกระบวนการของทำรำปกติ

ท่ามือ : ใช้ลักษณะการตั้งวง การจับ การรำส่ายเข้ามาใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับกิริยาทำรำในแต่ละช่วงของการแสดง

ท่าเท้า : ใช้การเคลื่อนที่บนเวที ที่สามารถสื่อถึงความพริ้วและการลื่นไหลไป

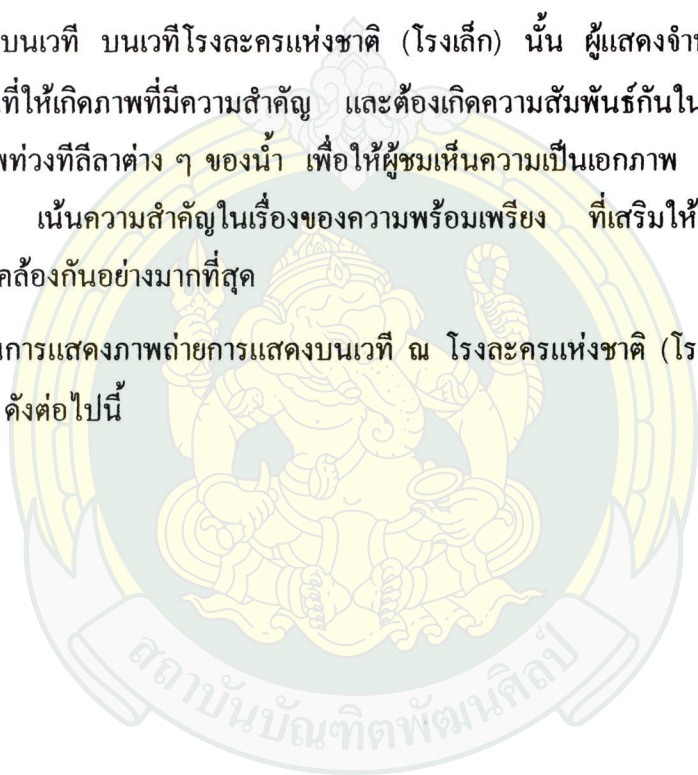
ข้างหน้าเป็นส่วนใหญ่ การวิ่งชอยเท้า การสืบเท้า ทำให้เหมาะสมในเรื่องของความหมายการเคลื่อนที่ได้ดี บางช่วงของเพลงดนตรีเป็นจังหวะที่กระชับขึ้นก็เพิ่มการย่อเท้าเป็นจังหวะ หรือเป็นการก้าวเท้าไขว้แล้วหมุนตัว เพื่อสอดคล้องสัมพันธ์กับเพลงดนตรี

ลำตัว : นำการใช้ตัวในลีลานาฏศิลป์ไทยเข้ามาใช้ในเรื่องของการฉอันทัว ลดเอว กดไหล่ เพื่อให้ดูอ่อนไหว ในส่วนของลำตัว ทั้งยังเพิ่มความงามให้กับท่าทำ

ศีรษะ : การเอียง การถักคอ หรือการใช้หน้าที่พร้อมเพรียงกัน เป็นการเสริมเพิ่มอารมณ์ ทำให้ระบำมีความหมายมากยิ่งขึ้น

การแสดงบนเวที บนเวทีโรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก) นั้น ผู้แสดงจำนวน 6 คน ต้องคำนึงถึงการใช้พื้นที่ให้เกิดภาพที่มีความสำคัญ และต้องเกิดความสัมพันธ์กันในส่วนของการแสดง เพื่อร่วมกันสื่อภาพท่วงทีลีลาต่าง ๆ ของน้ำ เพื่อให้ผู้ชมเห็นความเป็นเอกภาพ และเข้าใจในความหมายที่สื่อออกมา เน้นความสำคัญในเรื่องของความพร้อมเพรียง ที่เสริมให้ลีลาท่ารำและเพลงดนตรีมีความสอดคล้องกันอย่างมากที่สุด

ต่อไปเป็นการแสดงภาพถ่ายการแสดงบนเวที ณ โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก) วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2544 ดังต่อไปนี้





ภาพที่ 1 การแสดงบนเวที
(ณ โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก))



ภาพที่ 2 การแสดงบนเวที
(ณ โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก))



ภาพที่ 3 การแสดงบนเวที
(ณ โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก))



ภาพที่ 4 การแสดงบallet
(ณ โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก))

5. การจัดทำเพลงประกอบการแสดง

ในการแสดงชุด ลีลาวารี ใช้เครื่องดนตรีไทยมาประกอบการแสดง โดยใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้า ซึ่งเพิ่มเครื่องดนตรีเข้ามาผสมผสาน 2 ชนิด คือ จิม และขลุ่ย การบรรเลงเพลงลีลาวารีนั้น เป็นรูปแบบของเพลงไทย แบ่งการบรรเลงออกเป็น 4 ช่วง คือ

- ช่วงที่ 1 เดี่ยวจิมมีเสียงขลุ่ยเข้ามาผสมผสาน
- ช่วงที่ 2 บรรเลงเพลงคลื่นกระทบฝั่ง
- ช่วงที่ 3 บรรเลงเพลงโล้
- ช่วงที่ 4 เดี่ยวจิมมีเสียงขลุ่ยเข้ามาผสมผสาน

ในช่วงที่เดี่ยวจิมผสมผสานกันกับขลุ่ยนั้นนำ SOUND เสียงธรรมชาติและเสียงน้ำไหลเข้ามาร่วมด้วย

การเลือกเพลง สื่อความหมายดังนี้

เพลงคลื่นกระทบฝั่ง

เพลงคลื่นกระทบฝั่งนี้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเป็น 3 ชั้น จากเพลงคลื่นกระทบฝั่งของเดิม ซึ่งเป็น 2 ชั้น ให้เป็นเพลงโหมโรงประเภทเสภา เมื่อ พ.ศ. 2474 เป็นเพลงในอันดับที่ 3 ของเพลงที่ทรงพระราชนิพนธ์ทำนองความหมายของ 2 ชั้น หมายถึง เสียงคลื่นซึ่งกระทบฝั่งแต่เมื่อทรงพระราชนิพนธ์ดัดแปลงขึ้นเป็น 3 ชั้น ก็ทรงแทรกกล่อกลูกขัดเป็นลักษณะคลื่นต่าง ๆ เพื่อความเหมาะสมสำหรับบรรเลงโหมโรงเสภาทำนองก็ชักจะกลายไปในทางปลุกเร้าให้เกิดความตื่นเต้น เร้าอารมณ์ ซึ่งเป็นการเรียกร้องชักชวนให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกสนานยิ่งขึ้น

ลำนางของเพลงเป็นเสียงคลื่นที่กระทบกับฝั่งสมกับชื่อของเพลงจริง ๆ ในท่อนแรกเป็นเสียงคลื่นกระทบ เมื่อกระทบกับแก่งหินที่ยื่นย้อยออกมา มีลักษณะต่าง ๆ กัน ส่วนในท่อนสอง เทียวแรกแสดงถึงคลื่นได้น้ำอันเนื่องหนุนซ้อน ๆ กันมา ผสมกับคลื่นเหนือน้ำ ส่วนตอนท้ายของเพลงแสดงถึงคลื่นลูกเล็ก ๆ ที่วิ่งพริ้วมาตามกระแสลมอย่างรวดเร็ว

เพลงโล้

เพลงโล้นี้ เป็นเพลงที่ใช้แสดงในการเดินทางน้ำ เพลงโล้ 3 ชั้นนี้ ร้องและบรรเลงรวมอยู่ในฉบับมโหรี ดับนางนาค ซึ่งพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลกประสานศัพท์) แต่งขึ้นจากเพลงประพาสเกศรา แต่เพลงประพาสเกศราเป็นเพลงที่บรรเลงรวมติดอยู่กับเพลงโล้ เหมือนดังเพลงเดียวกัน จึงเรียกเพลงนี้ว่าเพลงโล้

ส่วนเพลงโล่ที่แท้จริงมีแต่อัตราชั้นเดียว ซึ่งใช้ร้องในการแสดงละครหรือดับต่าง ๆ เช่น ดับนางลอย และตัดกาก็

ในการแสดงชุดลีลาวารีนี้ใช้เพลงโล่ชั้นเดียว แทนการเดินทาง คือการไหลของน้ำซึ่งน้ำจะไม่หยุดนิ่งมีการไหลตามทางอยู่ตลอดเวลา

6. แผนการปฏิบัติงาน

- ขั้นที่ 1 เริ่มต้นด้วยการวางแผนโครงการ วางแผนจากการเลือกเรื่อง โดยมุ่งเน้นการศึกษาไปที่เรื่องของน้ำ ซึ่งน้ำเป็นสมบัติทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ อีกทั้งมีคุณประโยชน์ในการดำรงชีพของมนุษย์ จึงเริ่มจับประเด็นในเรื่องของท่วงทีของน้ำที่เป็นธรรมชาติ แล้วสร้างผลงานขึ้นมา เพื่อเป็นการถ่ายทอดลีลาของท่ารำที่เป็นนาฏศิลป์ไทย โดยกำหนดชื่อชุดการแสดงว่า ชุดลีลาวารี
- ขั้นที่ 2 กำหนดการค้นคว้าจากหนังสือประเภทแบบเรียนวิทยาศาสตร์ เอกสารประกอบการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและหนังสือประเภทสารคดีในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำธรรมชาติ มาประกอบ
- ขั้นที่ 3 ขอคำปรึกษาจากท่านอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

อาจารย์ศิริพงษ์ ฉิมพาลี	หน่วยงาน สบ.นศ.
อาจารย์นันทา น้อยนิคย์	หน่วยงาน ว.น.ศ.
อาจารย์ไพระมล ชมธวัช	หน่วยงาน อาจารย์อิสระ
- ขั้นที่ 4 การบรรจุเพลงในระบำชุดลีลาวารี เลือกใช้ดนตรีวงปี่พาทย์เครื่องห้า พร้อมทั้งเพิ่มเครื่องดนตรีขิม และขลุ่ยเข้ามาประกอบในการบรรเลงเพลงดนตรี ประกอบด้วยเพลงหลัก 2 เพลง คือ เพลงคลื่นกระทบฝั่งและเพลงโล่ คิดต่อทำการอัดเสียงที่ สบ.นศ. ภายใต้การควบคุมของท่านอาจารย์ธีระ ภูมณี หน่วยงาน สบ.นศ. เพลงประกอบชุดลีลาวารี มีความยาว 9 นาที
- ขั้นที่ 5 การประดิษฐ์ท่ารำ โดยแบ่งช่วงของเพลงดนตรี คิดทำที่สื่อความหมายและเข้ากับจังหวะ ให้เกิดความสอดคล้องและต่อเนื่องในแต่ละช่วงของการแสดง จัดแผนผังวางตัวนักแสดง กำหนดทิศทางการแปรแถว
- ขั้นที่ 6 ดำเนินการฝึกซ้อม เรียกประชุมนักแสดง อธิบายถึงการจัดทำผลงานชุดลีลาวารี รูปแบบของการแสดง ท่ารำ อารมณ์ที่ใช้ การกำหนดทิศทางการแปรแถว โดยละเอียด เพื่อชี้แจงให้ เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้สร้างงานและนักแสดง จากนั้นจึงดำเนินการฝึกซ้อมไปตามลำดับ ดังข้อมูลของการทำงาน ต่อไปนี้

ตารางการทำงาน

วัน เดือน ปี	เวลาซ้อม	สถานที่	หมายเหตุ
ศ. 26 ม.ค. 44	16.00 – 17.50 น.	ห้องกระจก สบ.นศ.	
ส. 27 ม.ค. 44	10.00 – 15.30 น.	ห้องกระจก ห้องสโมสรฯ สบ.นศ.	
อ. 28 ม.ค. 44	13.00 – 16.00 น.	ห้องกระจก สบ.นศ.	
จ. 29 ม.ค. 44	-	ห้องกระจก สบ.นศ.	สอบ 100%
อ. 30 ม.ค. 44	-		ต้องแก้งานใหม่
พ. 31 ม.ค. 44	-		ติดต่อทำเพลง
พฤ. 1 ก.พ. 44	-	ชั้น 3 สบ.นศ.	อัดเพลง "ลีลาวารี"
ศ. 2 ก.พ. 44	16.00 – 18.30 น.	ห้องกระจก สบ.นศ.	
ส. 3 ก.พ. 44	10.00 – 17.50 น.	ห้องกระจก สบ.นศ. โรงเรียน พาทยกุลการดนตรี	
อ. 4 ก.พ. 44	16.00 – 17.50 น.	โรงเรียนพาทยกุลการดนตรี	
จ. 5 ก.พ. 44	-	โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก)	สอบผลงาน

ตารางที่ 1 : ตารางบันทึกการปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 26 มกราคม 2544 – 5 กุมภาพันธ์ 2544
งบประมาณที่ใช้

รายการ	จำนวนเงินที่ใช้
ผ้าตัดชุด	3,187
เครื่องประดับ	8,000
คินเงิน	193
ค่าจ้างตัดชุด	3,230
อื่นๆ	2,545
รวมค่าใช้จ่าย	17,157

ตารางที่ 2 : ตารางแจกแจงการใช้งบประมาณ ตั้งแต่วันที่ 17 มกราคม 2544 – 5 กุมภาพันธ์ 2544

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นชุดการแสดงที่สร้างความบันเทิง และสนุกสนานแก่ผู้ชม
2. นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับท่วงทีความเป็นไปของน้ำในรูปแบบของนาฏศิลป์ไทย
3. เพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จากการแสดงให้เกิดมโนภาพเปรียบเทียบกับปรัชญาชีวิตของมนุษย์

